

XEOGRAFÍA

O exame consta de 4 preguntas de 5 puntos, das que poderá responder un **MÁXIMO DE 2**, combinadas como queira. Se responde máis preguntas das permitidas, **só se corruxirán as 2 primeiras respondidas.** / *El examen consta de 4 preguntas de 5 puntos, de las que podrá responder un MÁXIMO DE 2, combinadas como quiera. Si responde a más preguntas de las permitidas, solo se corregirán las 2 primeras respondidas.*

PREGUNTA 1. Defina 10 dos 15 termos propostos, indicando exemplos de España ou Galicia / Defina 10 de los 15 términos propuestos, indicando ejemplos de España o Galicia: (5 puntos, 0,5 puntos por definición)

1. Acuicultura, 2. Aluvi3n, 3. Censo de poboaci3n (*censo de poblaci3n*), 4. T3mbolo, 5. Enerxías renovables (*energías renovables*), 6. Marisma, 7. Barlovento, 8. Xentrificaci3n (*gentrificaci3n*), 9. Cunca fluvial (*cuenca fluvial*), 10. Agricultura ecol3xica (*agricultura ecol3gica*), 11. Foz (*hoz*), 12. Estatuto de autonomía, 13. Meseta, 14. Isohieta (*Isoyeta*), 15. Efecto invernadoiro (*efecto invernadero*).

PREGUNTA 2. Desenvolva un dos dous temas seguintes / Desarrolle uno de los dos temas siguientes:

2.1. Formaci3n e evoluci3n xeomorfol3xica da Península Ibérica e das Illas Canarias e Baleares (da era arcaica ao glaciari3smo cuaternario). / 2.1. Formaci3n y evoluci3n geomorfol3gica de la Península Ibérica y de las Islas Canarias y Baleares (de la era arcaica al glaciari3smo cuaternario). (5 puntos)

2.2. Transformaci3ns recentes na estrutura agropecuaria española. a) As explotacións agrarias. b) Técnicas e sistemas agrarios. c) Política Agraria Común. / 2.2. Transformaciones recientes en la estructura agropecuaria española. a) Las explotaciones agrarias. b) Técnicas y sistemas agrarios. c) Política Agraria Común. (5 puntos)

PREGUNTA 3. Análise de documento gráfico / Análisis de documento gráfico:

Atendendo ás figuras 1 e 2, conteste: a) Identifique e describa a figura 1 (1 punto); b) Cite o nome de catro comunidades autónomas peninsulares nas que aparezan dúas ou máis centrais térmicas (1 punto); c) Analice a paisaxe que aparece na figura 2 (1 punto); d) Explique os factores de localización da actividade que aparece na figura 2 (1 punto); e) Comente os problemas que presenta esta actividade no aspecto medioambiental (1 punto).

Atendiendo a las figura 1 y 2, conteste: a) Identifique y describa la figura 1 (1 punto); b) Cite el nombre de cuatro comunidades autónomas peninsulares en las que aparezcan dos o más centrales térmicas (1 punto); c) Analice el paisaje que aparece en la figura 2 (1 punto); d) Explique los factores de localización de la actividad que aparece en la figura 2 (1 punto); e) Comente los problemas que presenta esta actividad en el aspecto medioambiental (1 punto).

Centrais térmicas de carb3n en España

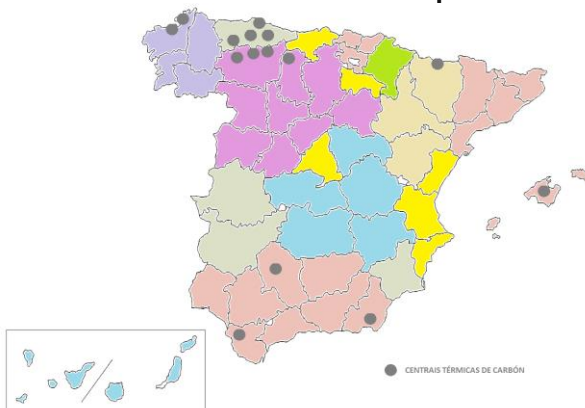

Figura 1. Elaboraci3n propia

Figura 2. Central das Pontes. Fonte: Mundiario.com

PREGUNTA 4. Análise de documento gráfico / Análisis de documento gráfico:

Atendendo á figura 3, conteste: a) Indique cinco comunidades autónomas nas que se desenvolva o tipo de clima ao que pertence a figura **(1 punto)**; b) Identifique o tipo de documento e describa a información representada na figura **(1 punto)**; c) Analice a evolución das temperaturas medias e das precipitacións **(1 punto)**; d) Defina o tipo de clima ao que corresponde e describa as situacións da dinámica xeral atmosférica que poden afectar a esta zona **(1 punto)**; e) Delimite a área xeográfica deste clima e explique a súa influencia no medio natural **(1 punto)**.

Atendiendo a la figura 3, conteste: a) Indique cinco comunidades autónomas en las que se desarrolle el tipo de clima al que pertenece la figura **(1 punto)**; b) Identifique el tipo de documento y describa la información representada en la figura **(1 punto)**; c) Analice la evolución de las temperaturas medias y de las precipitaciones **(1 punto)**; d) Defina el tipo de clima al que corresponde y describa las situaciones de la dinámica general atmosférica que pueden afectar a esta zona **(1 punto)**; e) Delimite el área geográfica de este clima y explique su influencia en el medio natural **(1 punto)**.

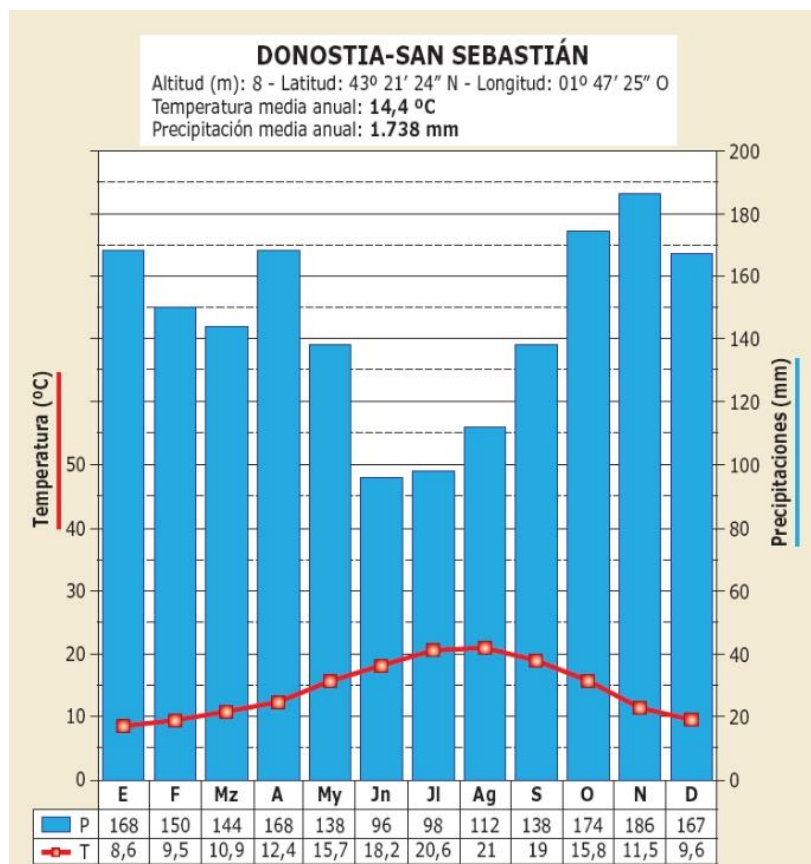

Figura 3. Fonte: Editorial Santillana

XEOGRAFÍA

O exame consta de 4 preguntas de 5 puntos, das que poderá responder un **MÁXIMO DE 2**, combinadas como queira. Se responde máis preguntas das permitidas, **só se corruxirán as 2 primeiras respondidas.** / *El examen consta de 4 preguntas de 5 puntos, de las que podrá responder un **MÁXIMO DE 2**, combinadas como quiera. Si responde a más preguntas de las permitidas, **solo se corregirán las 2 primeras respondidas.***

PREGUNTA 1. Defina 10 dos 15 termos propostos, indicando exemplos de España ou Galicia / Defina 10 de los 15 términos propuestos, indicando ejemplos de España o Galicia: (5 puntos, 0,5 puntos por definición)

1. Estatuto de Autonomía, 2. Tectónica de placas, 3. Isóbara (*isobara*), 4. Parroquia, 5. Inversión térmica, 6. Agricultura ecolóxica (*agricultura ecológica*), 7. Ría, 8. Poboación activa (*población activa*), 9. Maquis, 10. Enerxías renovables (*energías renovables*), 11. Cunca sedimentaria (*cuenca sedimentaria*), 12. Explotación intensiva, 13. Vexetación antrópica (*vegetación antrópica*), 14. Taxa de fecundidade (*tasa de fecundidad*), 15. Landa.

PREGUNTA 2. Desenvolva un dos dous temas seguintes / Desarrolle uno de los dos temas siguientes:

2.1. Repercusións ambientais da acción humana. a) Contaminación. b) Quecemento global. c) Pegada ecolóxica. / Repercusiones ambientales de la acción humana. a) Contaminación. b) Calentamiento global. c) Huella ecológica. (5 puntos)

2.2. Dinámicas demográficas actuais. a) Desequilibrios territoriais no movemento natural da poboación. b) movementos migratorios (1990 á actualidade) / Dinámicas demográficas actuales. a) Desequilibrios territoriales en el movimiento natural de la población. b) movimientos migratorios (1990 a la actualidad). (5 puntos)

PREGUNTA 3. Análise de documento gráfico / Análisis de documento gráfico:

Figura 1. As Tres Mil Viviendas (Sevilla). Fonte: diario digital "El Español".

Atendendo á figura 1, conteste: a) Enumere as provincias costeiras andaluzas (1 punto); b) Analice o tipo de documento da figura e indique dous criterios que permitan definir un espazo como urbano (1 punto); c) Comente as principais características desta paisaxe urbana (estrutura, funcións, trama urbana, etc.) (1,5 puntos); d) Problemáticas socioeconómicas e ambientais presentes neste tipo de barrios (1,5 puntos).

Atendiendo a la figura 1, conteste: a) Enumere las provincias costeras andaluzas (1 punto); b) Analice el tipo de documento de la figura e indique dos criterios que permitan definir un espacio como urbano (1 punto); c) Comente las principales características de este paisaje urbano (estructura, funciones, trama urbana, etc.) (1,5 puntos); d) Problemáticas socioeconómicas y ambientales presentes en este tipo de barrios (1,5 puntos).

PREGUNTA 3. Análisis de documento gráfico / Análisis de documento gráfico:

Atendiendo a las figuras 2 y 3, conteste: a) Identifique e describa las figuras 2 y 3 (1 punto); b) Cite, en la figura 2, cinco grandes unidades de relieve montañoso atravesados por la línea recta negra (1 punto); c) Comente, en la figura 3, el tipo de litología más occidental e analice sus características e los tipos de modelado resultantes (1,5 puntos); d) Indique, en la figura 3, el tipo de litología que corresponde al área de color verde e describa sus características e los tipos de modelado resultantes (1,5 puntos).

Atendiendo a las figuras 2 y 3, conteste: a) Identifique y describa las figuras 2 y 3 (1 punto); b) Cite, en la figura 2, cinco grandes unidades de relieve montañoso atravesados por la línea recta negra (1 punto); c) Comente, en la figura 3, el tipo de litología más occidental y analice sus características y los tipos de modelado resultantes (1,5 puntos); d) Indique, en la figura 3, el tipo de litología que corresponde al área de color verde y describa sus características y los tipos de modelado resultantes (1,5 puntos).

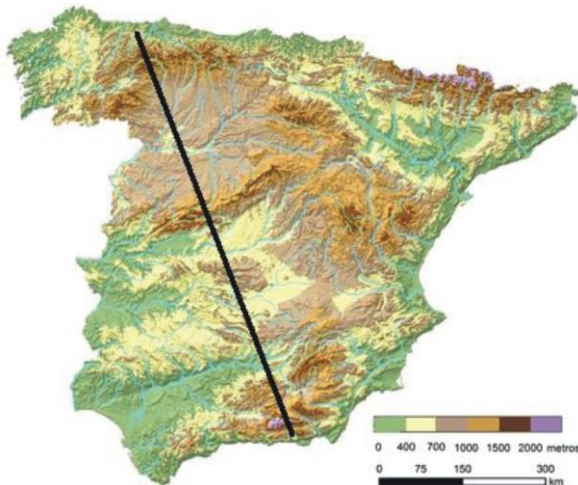

Figura 2. Elaborada por Elena García Marín

Figura 3. Editorial Vicens Vives.

ABAU
CONVOCATORIA ORDINARIA
Ano 2020
CRITERIOS DE AVALIACIÓN
XEOGRAFÍA
(Cód. 35)

PREGUNTA 1. Defina 10 dos 15 termos propostos, indicando exemplos de España ou Galicia. (5 puntos, 0,5 puntos por definición)

1. Acuicultura: É o conxunto de actividades que, mediante algún tipo de intervención no ciclo biolóxico ou no medio no que habitan os peixes, permiten controlar a súa reprodución e/ou crecemento. É moi significativa en Galicia, e está restrinxida a un pequeno abano de especies, principalmente peixes, moluscos e crustáceos, en función da súa importancia económica e do desenvolvemento dunha tecnoloxía axeitada e limitada espacialmente á beiramar ou ás augas continentais.

2. Aluvión: Depósito de materiais detríticos, transportado e depositado de xeito transitorio ou permanentemente por unha corrente de auga. Habitualmente, está composto por areas, gravas, arxilas ou limos, acumulándose nas canles das correntes, nas chairas inundables e nos deltas.

3. Censo de poboación: É un documento no que se reconta a poboación dun país nun momento determinado, achéganos información sobre o volume de poboación dun lugar, a súa composición por sexo e por idades, estado civil, tamaño da familia, nivel de estudos, renda, etc.

4. Tómbolo: Illotes rochosos unidos ao litoral por unha barra de area. Poden ser dobres cando son dúas as barras areentas quedando entón unha lagoa entre ambas as dúas.

5. Enerxías renovables: Son aquelas que se obteñen de fontes naturais virtualmente inesgotables, ben sexa pola inmensa cantidade de enerxía que conteñen, ben porque son capaces de rexenerarse por medios naturais. Entre as enerxías renovables cóntanse a hidroeléctrica, eólica, solar, xeotérmica, maremotriz, a biomasa e os biocombustibles.

6. Marisma: Terreo pantanoso, de auga salgada, situado nas proximidades da costa, case sempre á beira das desembocaduras de ríos. Un exemplo, en España, serían as marismas do Guadalquivir.

7. Barlovento: Aba dun relevo montañoso que pola súa orientación respecto ao vento dominante queda exposto ao fluxo ascendente do aire. A aba de sotavento, polo contrario, queda exposta ao fluxo descendente.

8. Xentrificación: Proceso de transformación urbana no que a poboación orixinal dun sector ou barrio deteriorado e con pauperismo é progresivamente desprazada por outra dun maior nivel adquisitivo á vez que se renova. O termo é un neoloxismo que procede do inglés "gentrification".

9. Cunca fluvial ou hidrográfica: É a porción de terro que drena a un colector principal (río ou lago) limitada por unha liña de cumes ou divisoria de augas, liña desde a que as augas correntes flúen en direccións opostas, e que adoita coincidir cos niveis máis elevados de determinados sistemas montañosos.

10. Agricultura ecolóxica: sistema para cultivar unha explotación agrícola, baseada na utilización óptima dos recursos naturais e sen empregar produtos químicos de síntese ou organismos xeneticamente modificados (OXM's) – nin de abono nin para combater as pragas-, logrando deste xeito obter alimentos ecolóxicos á vez que se conserva a fertilidade da terra e se respecta o medio ambiente.

11. Foz: Corte profundo, case vertical, que pode chegar a formar un río ao circular sobre materiais duros. Son formas propias do relevo cárstico e do relevo sobre rochas metamórficas.

12. Estatuto de autonomía: Norma institucional básica de cada Comunidade ou Cidade Autónoma recoñecida pola Constitución de 1978 no seu artigo 147. A súa aprobación lévase a cabo mediante Lei Orgánica, que require o voto da maioría absoluta do Congreso dos Deputados.

13. Meseta: Superficie plana de gran extensión, horizontal ou lixeiramente basculada, elevada con respecto ao nivel do mar. Apenas presenta accidentes topográficos de importancia e os seus rebordes poden ser montañosos. En España é a unidade principal do relevo peninsular.

14. Isohieta: isoliña imaxinaria que une puntos con iguais valores de precipitacións, nun mapa no que se expresen cantidades de precipitación recibida por áreas. Utilízase sobre todo nos mapas climáticos.

15. Efecto invernadoiro: Situación que se da no planeta de xeito natural pero que, nas últimas décadas, acentuouse pola actividade humana. A acumulación de emisións de gases procedentes da queima de combustibles fósiles xera unha capa que, como no teito dun invernadoiro, impide saír ao espazo o calor emitido pola terra e os océanos. Este calor acumúlase e favorece o quecemento global.

PREGUNTA 2. Desenvolva un dos dous temas seguintes

2.1. Formación e evolución xeomorfolóxica da Península Ibérica e das Illas Canarias e Baleares (da era arcaica ao glacialismo cuaternario). (5 puntos)

O relevo actual da Península é o resultado dunha historia xeolóxica de millóns de anos na que se alternaron fases oroxénicas con outras de calma, nas que predominou a erosión e a sedimentación.

1) Durante a era arcaica ou Precámbrico (4.000-600 millóns de anos) emerxeu do mar unha banda arqueada de noroeste a sueste, formada por lousas e gneis, que comprendía case toda a actual Galicia. Tamén xurdiron elevacións nalgúns puntos illados do Sistema Central e dos Montes de Toledo. Este macizo precámbrico foi arrasado posteriormente pola erosión e cuberto case na súa totalidade polos mares paleozoicos.

2) Na era primaria ou Paleozoico (600-225 millóns de anos) tivo lugar a oroxénese herciniana (ou varisca). Dos mares que cubrían a maior parte da Península xurdiron as cordilleiras hercinianas, formadas por materiais como o granito, lousa e cuarcita. Ao oeste elevouse o Macizo Hespérico, arrasado pola erosión durante a mesma era primaria e convertido en zócalo ou meseta inclinada cara ó Mediterráneo. Ó norleste apareceron os macizos de Aquitania, Catalano-Balear e do Ebro, e ó sueste, o Macizo Bético-Rifeño. Todos eles foron tamén arrasados pola erosión e durante a era primaria convertidos en zócolos.

3) A era secundaria ou Mesozoico (225-68 millóns de anos) foi un período de calma no que predominaron a erosión e a sedimentación. Continuou o aplanamento das cordilleiras hercinianas (ou variscas). A inclinación do zócalo da Meseta cara ó Mediterráneo permitiu, nos períodos de transgresión mariña, unha fonda penetración do mar, que depositou no seu bordo oriental unha cobertura non moi potente de materiais sedimentarios plásticos (calcaria, arenito, marga). Tamén se depositaron enormes espesuras de sedimentos en fosas mariñas situadas nas actuais zonas pirenaica e bética.

4) Durante a era terciaria (68-1,7 millóns de anos) produciuse a oroxénese alpina. Como resultado desta:

- Levantáronse as cordilleiras alpinas, ó pregarse os materiais depositados nas fosas pirenaica e bética entre os macizos antigos, que actuaron como topes. Xurdiron os Pireneos entre os macizos de Aquitania, Hespérico e do Ebro (que acabou afundíndose), e as cordilleiras Béticas, entre os macizos Bético-Rifeño e o Hespérico.

- Formáronse as depresións prealpinas paralelamente ás novas cordilleiras, e entre estas e o macizo antigo: a depresión do Ebro, paralela ós Pireneos, e a do Guadalquivir, paralela ás Béticas.

- A Meseta viuse afectada pola oroxénese alpina. En primeiro lugar pasou a inclinarse cara ó Atlántico, determinando a orientación cara a este océano de boa parte dos ríos

peninsulares. En segundo lugar formáronse os bordos montañosos da Meseta. No seu bordo oriental pregáronse os materiais plásticos depositados polo mar na era secundaria, orixinando a parte oriental da cordilleira Cantábrica e o Sistema Ibérico. No bordo sur da Meseta, o empuxe das cordilleiras Béticas levantou Serra Morena. Por último, o zócolo da Meseta, formado por materiais paleozoicos ríxidos, experimentou fracturas e fallas. Os bloques levantados formaron o Macizo Galaico e as serras interiores da Meseta (Sistema Central e Montes de Toledo). Nesta era tamén orixinouse o conxunto de natureza volcánica das Illas Canarias.

5) **Durante a era cuaternaria** (1,7 millóns de anos ata a actualidade) producíronse o glaciario e a formación de terrazas fluviais.

- **O glaciario** afectou ás cordilleiras máis altas (Pireneos, cordilleira Cantábrica, Sistema Central, Sistema Ibérico e Serra Nevada), dando lugar a glaciares de circo e de val. Os glaciares de circo nas cabeceira dos vales e os glaciares de val no val dándolle a forma de “U”.

- **A época glaciario caracterizouse pola formación de terrazas fluviais**, antigos chans de inundación abandonados polo posterior encaixamento fluvial. As terrazas son froito das alternancias climáticas do Cuaternario. Os sucesivos ciclos glaciais e posglaciais do Cuaternario deron lugar a terrazas graduadas. Na Península, as máis características son as formadas polo Douro, o Texo, o Guadiana, o Guadalquivir e o Ebro.

2.2. Transformacións recentes na estrutura agropecuaria española. a) As explotacións agrarias. b) Técnicas e sistemas agrarios. c) Política Agraria Común. (5 puntos).

O espazo rural é o territorio non urbanizado da superficie terrestre. Tradicionalmente foi un espazo agrario onde se desenvolvían as actividades agrícolas, gandeiras e forestais. Non obstante, desde a década de 1970, introducíronse outras actividades (residenciais, industriais, de servizos, recreativas e paisaxístico-conservacionistas) e o espazo rural volveuse máis heteroxéneo e complexo.

a) As explotacións agrarias

Unha explotación agraria é unha unidade económica que agrupa todas as parcelas traballadas por un mesmo agricultor ou gandeiro, xunto ás instalacións complementarias. En España contabilízanse hoxe un millón de explotacións agrarias, cifra moi inferior a décadas anteriores debido ao abandono de terras polos que se xubilaron, emigraron ou cambiaron de actividade e tamén como resultado dun proceso de concentración de parte desas terras.

Esa concentración permitiu a elevación do tamaño medio das explotacións aínda que existen fortes contrastes. O resultado é unha dualidade cada vez maior entre unhas explotacións familiares moi pequenas e pouco rendibles, en progresivo abandono ou traballadas só a tempo parcial cunha baixa produtividade e unhas empresas agrarias, de

particulares, sociedades ou cooperativas, que teñen maior dimensión, estanse modernizando e son rendibles.

Tamén existen importantes diferenzas rexionais en canto ao tamaño medio das explotacións agrarias: as rexións dominadas por cultivos de secaño ou devesas presentan explotacións de maior tamaño medio e as rexións húmidas e de especialización gandeira, xunto aos regadíos do litoral mediterráneo, contan con explotacións máis pequenas.

No referente ao réxime de tenza pode distinguirse entre tenza directa, arrendamento e parzaría. Na actualidade, un 70% das terras cultivadas mantéñense en tenza directa e tende a desaparecer o sistema de parzaría.

Un medio para conseguir explotacións agrarias rendibles de dimensión suficiente foi a creación de cooperativas (arredor de 4.000 e 45% da produción). Predominan as dedicadas a transformar os produtos e comercializalos.

b) *Técnicas e sistemas agrarios*

As técnicas e os sistemas agrarios experimentaron cambios desde a década de 1960. As transformacións técnicas consistiron na incorporación de avances como a mecanización de tarefas, a selección xenética das sementes e razas gandeiras, ou o uso de fertilizantes químicos e produtos fitosanitarios.

As transformacións nos sistemas agrarios supuxeron unha crecente intensificación da produción e un paralelo aumento dos rendementos. A agricultura española actual coñeceu un intenso proceso de modernización, o que permitiu elevar a súa eficiencia. As transformacións máis importantes son:

- Unha crecente especialización do territorio nos cultivos para os que teñen mellores condicións competitivas, abandonando o resto.
- Maior investimento de capital para incorporar maquinaria (tractores, colleitadoras, motores para rega, etc.), produtos químicos (fertilizantes, herbicidas, praguicidas, etc.) ou sementes seleccionadas e transxénicas. Este tipo de investimentos reduce a necesidade de traballadores e aumenta os rendementos, aínda que tamén pode ter consecuencias negativas (contaminación e riscos para a saúde).
- Forte incremento da superficie en regadío, que permite aumentar a produción pero tamén provoca a sobreexplotación de certos acuíferos e crecentes conflitos pola auga.
- Incorporación de novas técnicas de cultivo, como o enareado ou cultivo baixo plástico. No enareado alternanse capas de area e esterco, permitindo cultivar terras moi pouco fértiles; sobre todo, no sueste peninsular. O cultivo baixo plástico asóciase ao uso de técnicas avanzadas como o cultivo hidropónico, sen solo, a rega por goteo, ou a creación de microclimas controlados a distancia con medios informáticos.

c) Política Agraria Común (PAC)

As áreas rurais españolas cunha importante presenza de actividades agrarias enfróntanse desde hai décadas a importantes problemas: escasa competitividade dunha parte dos produtos (que só poden ser rendibles mediante subvencións), progresivo despoboamento e envellecemento das áreas rurais, redución dos empregos agrarios, ingresos medios inferiores e crecentes impactos ambientais.

Ante esta situación todos os países desenvolvidos manteñen unha política agraria que trata de asegurar a viabilidade do sector, e así manter a presenza no campo dun certo número de agricultores e gandeiros; procurando, deste xeito, elevar as súas rendas tanto por razóns económicas coma sociais e ambientais.

Desde a entrada na Unión Europea, a maioría das accións dirixidas á promoción do sector agrario español proveñen da Política Agraria Común (PAC). Aínda que a PAC coñeceu importantes cambios ao longo do tempo, a súa influencia sobre o sector agrario español concretouse nunha serie de accións:

- Establecemento de prezos de garantía para determinados produtos agrícolas e gandeiros con subvencións.
- Esixencia de redución de superficie, ou cotas máximas de produción, para algúns cultivos ou especies gandeiras que xeran excedentes non consumidos.
- Apoio á reforestación de terras agrícolas e á agricultura e gandería ecolóxicas.
- Axudas para a modernización das explotacións
- Apoio á diversificación económica do mundo rural (turismo rural, artesanía e industria, etc.).
- Axudas especiais para áreas de montaña e zonas desfavorecidas.

Pese a ser a clave que permite manter hoxe activas boa parte das explotacións agrarias, a PAC enfróntase a certas críticas debido a que absorbe parte importante do orzamento total comunitario, o que non corresponde ao peso relativo do sector e a que supón un proteccionismo do seu mercado interior.

PREGUNTA 3. Análise de documento gráfico:

Atendendo ás figuras 1 e 2, conteste:

a) Identifique e describa a figura 1 (1 punto).

Trátase dun mapa temático de España, con división administrativa tanto en provincias como en comunidades autónomas, a fonte é de elaboración propia e representa os lugares onde se atopan as centrais térmicas

b) Cite o nome de catro comunidades autónomas peninsulares nas que aparezan dúas ou máis centrais térmicas (1 punto).

Galicia, Asturias, Castela e León e Andalucía

c) Analice a paisaxe que aparece na figura 2 (1 punto).

En primeiro termo aparece unha paisaxe industrial, na que se observan chemineas de refrixeración, almacén de carbón e a cheminea que emite os gases da combustión do carbón dunha central térmica, ao fondo unha paisaxe natural con formas aplanadas ou suavemente onduladas.

d) Explique os factores de localización da actividade que aparece na figura 2 (1 punto).

Os factores de localización industrial están relacionados coa obtención da materia prima para obter a de enerxía do lignito, neste caso, noutros o carbón, e a partires da súa combustión obterase a enerxía térmica e posteriormente a eléctrica.

En segundo lugar, pódese indicar como factor de localización a proximidade do mercado de consumo e de industrias que necesitan un amplo consumo de enerxía eléctrica.

Outro factor a indicar son as políticas industriais que, mediante subvencións, reducións fiscais ou concesións de solo industrial, favorecen a súa implantación.

O capital financeiro é vital polo alto custo destas instalación.

e) Comente os problemas que presenta esta actividade no aspecto medioambiental (1 punto).

Trátase dunha central térmica de enerxía non renovable, utiliza combustible fósil que pode esgotarse nun prazo máis ou menos breve. Por outra banda, os efectos da combustión emitidos á atmosfera produce o efecto invernadoiro, responsable do quecemento global. Este tipo de centrais favorecen, ademais, unha notable alteración da paisaxe natural.

PREGUNTA 4. Análise de documento gráfico:

Atendendo á figura 3, conteste:

a) Indique cinco comunidades autónomas nas que se desenvolva o tipo de clima ao que pertence a figura (1 punto).

Galicia, Asturias, Cantabria, País Vasco, Navarra (metade norte), Castela e León (metade norte), A Ríoxa (oeste) e Aragón (en zonas dos Pireneos occidentais)

b) Identifique o tipo de documento e describa a información representada na figura (1 punto).

O documento da figura é un climograma. Un climograma é un gráfico dobre que representa mediante un gráfico de barras os valores de precipitación total recollida cada mes e mediante un gráfico lineal a temperatura media mensual. Os datos son recollidos

nunha estación meteorolóxica en forma de datos medios sobre un número amplo de anos observados (uns 30 se se queren obter conclusións climáticas significativas).

Os climogramas teñen un eixe de abscisas onde se atopan os meses do ano e un eixe de ordenadas onde se atopa a escala das temperaturas (normalmente á esquerda) e a escala das precipitacións (normalmente á dereita). A escala de precipitacións debe ser o dobre cá de temperaturas para que o climograma represente correctamente a existencia ou non de estación seca segundo o índice de Gausson.

Aparecen tamén os datos de precipitación anual total, temperatura media anual, así como a altitude e a localización da estación meteorolóxica onde foron recollidos os datos. A fonte do gráfico é a editorial Santillana.

c) Analice a evolución das temperaturas medias e das precipitacións (1 punto).

A evolución das temperaturas medias e das precipitacións amosan unha regularidade propia do clima oceánico.

As temperaturas son suaves en inverno (8,6º en xaneiro como mes máis frío) e non moi calorosas en verán (21º en agosto como mes máis cálido). A temperatura media anual (14,4º) e a amplitude térmica (uns 12º) son froito da proximidade do mar e da abundante nubosidade.

Polo que respecta ás precipitacións, podemos observar que son abundantes (1738 mm) e regulares, cun mínimo estival pero con valores que se achegan aos 100 mm nos meses de xuño e xullo. O resto dos meses supera esa cantidade e leva a valores anuais moi importantes. Como consecuencia non existe ningún mes árido.

d) Defina o tipo de clima ao que corresponde e describa as situacións da dinámica xeral atmosférica que poden afectar a esta zona (1 punto).

O climograma da figura relaciónase co clima oceánico e a área septentrional da Península Ibérica.

Como factores físicos podemos citar a latitude (área septentrional da Península Ibérica) máis relacionada co paso de fronteiras, a proximidade ao mar que suaviza as temperaturas, pero que permite a entrada de aire húmido que combinado coa orientación (ao norte dunha área montañosa) permite un maior aumento das precipitacións relacionado co “efecto Foehn”.

Como factores termodinámicos o principal está relacionado coa circulación atmosférica e o posicionamento do “jet-stream” durante gran parte do ano que permite a entrada de baixas presións procedentes do oeste (océano atlántico), que varren o noroeste e norte peninsular con bastante regularidade desde o inicio do outono até finais da primavera.

Só o dominio anticiclónico da época estival permite desprazar ao norte as baixas presións e que o volume de precipitacións se reduza durante os meses de verán, aínda que neste tipo de clima non hai meses áridos.

Podemos citar tamén o dominio das masas de aire polar durante gran parte do ano nestas latitudes, o que se relaciona tamén coa abundancia de precipitacións que podemos observar no gráfico.

e) Delimite a área xeográfica deste clima e explique a súa influencia no medio natural (1 punto).

A área xeográfica do clima oceánico se corresponde co norte e noroeste da Península Ibérica -gran parte de Galicia e o litoral cantábrico ata os Pireneos (norte da Cordilleira Cantábrica).

As precipitacións abundantes e regulares permiten que os ríos desta área xeográfica sexan caudalosos e bastante regulares. A gran influencia deste clima no medio natural está na vexetación: o bosque caducifolio (faias e carballos), a landa (breixo, toxo, xesta) e os prados frondosos poden desenvolverse como consecuencia das abundantes precipitacións, da humidade, das temperaturas suaves e da escasa amplitude térmica propia desta área xeográfica.

ABAU

CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA (SETEMBRO)

Ano 2020

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

XEOGRAFÍA

(Cód. 35)

PREGUNTA 1. Defina 10 dos 15 termos propostos, indicando exemplos de España ou Galicia. (5 puntos, 0,5 puntos por definición)

1. Estatuto de autonomía: Norma institucional básica de cada Comunidade ou Cidade Autónoma recoñecida pola Constitución de 1978 no seu artigo 147. A súa aprobación lévase a cabo mediante Lei Orgánica, que require o voto da maioría absoluta do Congreso dos Deputados.

2. Tectónica de placas: Teoría que explicou a deriva continental e outros fenómenos. A superficie exterior da Terra consiste en aproximadamente dez bloques ou placas ríxidas. Estas transportan os continentes e os solos oceánicos, están en constante movemento e son a causa de moita actividade xeolóxica (formación de montañas, volcáns e terremotos). As placas sofren tres tipos básicos de movementos: sepáranse, converxen e deslízanse.

3. Isóbara: Liña imaxinaria que une os puntos da superficie terrestre que rexistran unha mesma presión atmosférica. Nos mapas do tempo, as isóbaras trázanse cada 4mbs. Cando o seu valor supera o da presión normal (1013mb) constitúen anticiclóns, cando se sitúa por baixo, borrascas.

4. Parroquia: Unidade administrativa de base relixiosa, que organiza o territorio a partir dos membros pertencentes a unha mesma freguesía. Esta institución apareceu en Galicia na época sueva e mantense ata a actualidade.

5. Inversión térmica: incremento da temperatura do aire ao aumentar a altura, cando debera de diminuír segundo o gradiente adiabático normal. O aire máis cálido atópase sobre o máis frío. A nivel do solo, é resultado da irradiación nocturna con aire en calma e ceo despexado nunha situación anticiclónica invernal ou nun val.

6. Agricultura ecolóxica: sistema para cultivar unha explotación agrícola, baseada na utilización óptima dos recursos naturais e sen empregar produtos químicos de síntese ou organismos xeneticamente modificados (OXM's) – nin de abono nin para combater as pragas-, logrando deste xeito obter alimentos ecolóxicos á vez que se conserva a fertilidade da terra e se respecta o medio ambiente.

7. Ría: Val fluvial somerxido baixo o nivel do mar a causa da elevación deste. A orixe xeomorfolóxica está relacionada cun asolagamento do val fluvial, relacionado con movementos isostáticos e un afundimento tectónico asociado á rede de fracturas preexistentes. As Rías Altas e Baixas galegas son bo exemplo disto.

8. Poboación activa: Sector da poboación que se atopa en idade apta para traballar (16 a 65 anos). Se está empregada denomínase poboación activa ocupada; se está en paro, poboación activa desocupada ou desempregada.

9. Maquis ou maquia: É un ecosistema de matogueira mediterránea, formación de especies perennifolias, principalmente arbustivas, que adoita refuxiarse sobre solos silíceos. Os madroños, as xaras, os brezos, lentiscos, romeus e outras especies son características desta formación, de maior porte xeralmente que as garrigas.

10. Enerxías renovables: Son aquelas que se obteñen de fontes naturais virtualmente inesgotables, ben sexa pola inmensa cantidade de enerxía que conteñen, ben porque son capaces de rexenerarse por medios naturais. Entre as enerxías renovables cóntanse a hidroeléctrica, eólica, solar, xeotérmica, maremotriz, a biomasa e os biocombustibles.

11. Cunca sedimentaria: Zonas afundidas formadas na era terciaria e cheas con sedimentos de calcaria, arxila, arenitos e margas. son relevos horizontais ou suavemente inclinados porque non foron afectados por oroxéneses posteriores.

12. Explotación intensiva: É aquela explotación agraria ou gandeira que elimina os barbeitos e recorre á produción continua do terreo, estimulada polo emprego de fertilizantes e o regadío artificial. Este tipo de agricultura intensiva obtén unha forte produtividade, sobre terreos moitas veces de extensión reducida. É moi habitual no litoral mediterráneo, especializado na horticoltura.

13. Vexetación antrópica: Vexetación introducida polo home nun espazo determinado da biosfera polo seu valor económico, ou a degradación da cuberta vexetal existente. Cando a vexetación dunha zona é o resultado da intervención humana, denomínase vexetación secundaria. Un exemplo sería a repoboación de piñeiros e eucaliptos na paisaxe vexetal de clima oceánico.

14. Taxa de fecundidade: É a que relaciona o número de nados vivos nun ano co número de mulleres en idade (15-49) de ter fillos, e exprésase en tantos por mil. A taxa de fecundidade é igual ao número de nacementos multiplicado por 1000, dividido polo número de mulleres entre 15 e 49 anos. A taxa é alta se o valor é superior a 150‰, media se está situada entre 150‰ e 75‰ e baixa se é inferior a 75‰.

15. Landa: Formación vexetal de matogueira, característica da rexión eurosiberiana e como consecuencia da degradación do bosque mixto atlántico. Está formada por matogueiras como a xesta, o toxo e o breixo, podendo acadar os tres metros de altura. É característica da España húmida, asentándose sobre solos pobres e pouco aptos para o cultivo.

PREGUNTA 2. Desenvolva un dos dous temas seguintes

2.1. Repercusións ambientais da acción humana. a) Contaminación. b) Quecemento global. c) Pegada ecolóxica. (5 puntos)

Na actualidade, moitas actividades humanas levan consigo grandes e graves consecuencias non desexadas, especialmente sobre o medio: a contaminación e o quecemento global quizais sexan

dúas das máis preocupantes, por esta razón ás veces é necesario realizar avaliacións de impacto ambiental.

A contaminación é unha das maiores e máis negativas consecuencias ambientais e sociais que teñen as actividades humanas. Supón a introdución, nun medio calquera, dunha substancia en cantidade abonda como para provocar algún dano ou desequilibrio, irreversible ou non, e que pode ser prexudicial para a saúde, para a seguridade ou o benestar da poboación ou para a vida vexetal ou animal.

A contaminación clasifícase segundo os medios aos que afecta:

- Contaminación atmosférica. Os principais contaminantes (en especial o dióxido de carbono) proceden de procesos de combustión en actividades de transporte, industrias, xeración de enerxía eléctrica e calefacción doméstica, así como da evaporación de disolventes orgánicos e das emisións de gases, que orixinaron un buraco na capa de ozono.

- Contaminación da auga. Xeralmente a contaminación de ríos, mares e augas subterráneas provén de verteduras e refugallo industriais (con presenza de metais e de augas con elevada temperatura) así como de augas residuais non tratadas procedentes do saneamento de vilas e cidades.

- Contaminación do solo. Aparece logo da aplicación de insecticidas, por filtracións ou roturas de canalizacións de augas residuais e produtos industriais.

A contaminación tamén se pode clasificar en función do método contaminante ambiental. Así, podemos distinguir entre:

- Contaminación química. Significa a introdución de substancias potencialmente perigosas para a saúde e para o ámbito da terra, nos alimentos, no aire ou na auga.

- Contaminación radioactiva. Derivada da dispersión de materiais radioactivos, como o uranio enriquecido, usados en instalacións médicas ou de investigación, en reactores nucleares de centrais enerxéticas, en probas atómicas.

- Contaminación acústica. É a contaminación debida ao ruído, ao son excesivo ou molesto provocado polas fábricas, os medios de transporte ou certas actividades de lecer.

- Contaminación térmica. Ten lugar no momento en que un proceso vén modificar a temperatura do medio de forma prexudicial, por exemplo debido á vertedura de auga quente nun río: o incremento da temperatura diminúe a solubilidade do osíxeno na auga, polo que pode provocar unha gran mortalidade de peixes.

- Contaminación electromagnética. É a producida a partir das radiacións xeradas por equipos electrónicos e por instalacións eléctricas.

- Contaminación luminosa. Refírese ao resplandor de luz difundido no ceo nocturno e producido pola luz artificial procedente das cidades, dos vehículos e doutras infraestruturas.

- Contaminación visual. Prodúcese cando a abundancia, a desorde ou o tipo de elementos que se achán na paisaxe deterioran a súa estética.

O **quecemento global** é o aumento da temperatura media da Terra desde que temos rexistros de temperaturas (metade do século XIX). Este aumento sitúase, para este século, entre os 0,3 a 1,7°C, ata os 2,6 a 4,8°C, dependendo dos escenarios previstos. Para os científicos é “extremadamente probable que a influencia humana teña sido a causa dominante do quecemento observado desde a metade do século XX”.

Falaríamos dun cambio climático motivado pola influencia humana e a intensidade das accións que producen o incremento da emisión de gases de efecto invernadoiro como dióxido de carbono, metano e outros. Os efectos do quecemento poden provocar subida do nivel do mar, cambios nas precipitacións e expansión dos desertos. Outros efectos probables inclúen fenómenos meteorolóxicos extremos máis frecuentes coma vagas de calor, secas, e chuvias torrenciais.

Entre os principais causantes do quecemento global cabe citar o efecto invernadoiro: A enerxía solar quenta o solo terrestre, que devolve unha parte (un 37,5%) desa enerxía ao espazo exterior mentres que o resto é retido polos gases das capas superiores da atmosfera, producindo o seu quecemento. É o que se chama efecto invernadoiro xa que funciona igual que os cristais dun invernadoiro de xardinaría pero esta vez desenvolvéndose de forma natural: de aí o nome e o paralelismo.

O preocupante é que nos últimos tempos a proporción dos gases que provocan este efecto (CO₂, metano, entre outros) se elevou enormemente de xeito que impide que saia ao espazo exterior parte da enerxía que emite a superficie da Terra. Como consecuencia, elévase a temperatura da atmosfera, empezando así un proceso de quecemento global e de cambio climático antropoxénico.

O aumento global da temperatura ten un efecto directo nos océanos. Desde o ano 1960 a temperatura media dos océanos aumentou 0,1°C, pero as augas do océano Antártico fixérono en 0,2°C. Iso, unido ao aumento da temperatura do aire, fai que se provoque o desxeo de grandes placas xeadas nas zonas ártica e antártica, así como tamén o retroceso e desaparición, nalgúns casos, dos glaciares terrestres.

A chamada **pegada ecolóxica** é un indicador de sustentabilidade que resume, para cada individuo, cal é a área necesaria para producir os recursos que utiliza e para asimilar os refugallo que xera. O seu obxectivo consiste en avaliar o impacto sobre o planeta nun determinado modo de vida.

A biocapacidade do planeta por cada habitante estimouse en 1,8 ha, ou o que é o mesmo, se tivésemos que repartir o terreo produtivo da Terra en partes iguais, a cada un dos 7.000 millóns de habitantes, corresponderíanlles 1,8 ha para satisfacer todas as súas necesidades durante un ano. Malia o anterior, cada ser humano está gastando a cantidade de 2,23 ha, polo que, a nivel global, se consomen máis recursos e se xeran máis refugallo dos que o planeta pode xerar e admitir.

2.2. Desenvolva o tema guiado polos seguintes apartados (puntuación máxima 4 puntos): Tema “Dinámicas demográficas actuais: a) Desequilibrios territoriais no movemento natural da poboación. b) Movementos migratorios (1990 á actualidade)”. (5 puntos)

España conta na actualidade con cerca de 47 millóns de habitantes, que se reparten polo territorio de forma desigual. O interior atópase debilmente poboado, mentres que as áreas costeiras presentan unhas elevadas densidades de poboación. Ao mesmo tempo obsérvanse fortes contrastes entre as cidades e o medio rural: cada vez máis poboación habita nas cidades e, porén, no medio rural existen espazos practicamente deshabitados.

Os cambios recentes da poboación española están moi influídos polas migracións internacionais. España foi tradicionalmente un país de emigración; no pasado, numerosos españois emigraron a distintos países do mundo, sobre todo de América Latina e do resto de Europa. Nas últimas décadas as tendencias cambiaron, descendendo o número de españois que emigran e aumentando o número de estranxeiros que veñen ao noso país. Aínda que este saldo positivo foi freado e invertido pola recente crise económica.

a) Desequilibrios territoriais no movemento natural da poboación

A evolución conxunta da natalidade e mortalidade determina o crecemento natural ou vexetativo, é dicir, a evolución que tería a súa poboación se non existisen as migracións exteriores. Este crecemento é desigual no espazo (segundo municipios, provincias e comunidades autónomas), e variou intensamente no tempo como consecuencia do desigual descenso das curvas de natalidade e mortalidade. En conxunto, España está hoxe en pleno réxime demográfico moderno, con taxas de natalidade baixas e de mortalidade estabilizadas -aínda que con tendencia a medrar por mor do envellecemento demográfico. As taxas de fecundidade son baixas, e non aseguran a taxa de reposición xeracional, de 2,1 fillos por muller.

A taxa de crecemento natural para o conxunto de España, actualmente é moi baixa, pois durante os últimos anos se situou por debaixo do 2‰, o que implica que a poboación se mantería estable se non se producisen migracións exteriores. Pero este dato encerra diferenzas espaciais, pois hai áreas con crecementos elevados, mentres que outras teñen valores negativos.

- Os pequenos municipios rurais, sobre todo na metade norte, teñen unha poboación moi envellecida por efecto da emigración, e presentan un crecemento natural negativo, xa que a mortalidade é elevada e a natalidade moi baixa.

- Os municipios rurais de maior tamaño, situados predominantemente na metade sur presentan unha dinámica natural lixeiramente positiva, xa que foron capaces de reter unha maior cantidade de poboación nova.

- Os municipios urbanos e turísticos teñen dinámicas positivas, xa que contan cunha poboación máis nova, debido aos recentes procesos de inmigración.

- Os crecementos máis altos danse nos municipios que rodean as grandes cidades onde se asenta poboación moi nova, polo que o número de nacementos é alto en relación coa poboación total.

Por isto, as comunidades autónomas con maiores taxas de crecemento natural son: Murcia, Madrid, Andalucía, Cataluña, as dúas comunidades insulares, a Comunidade Valenciana, Navarra e as cidades de Ceuta e Melilla. En xeral, presentan unha estrutura demográfica relativamente máis nova, causada por un comportamento tradicional máis natalista (Andalucía, Murcia e as cidades de Ceuta e Melilla), por ser foco de inmigración interna en épocas pasadas (Madrid, Cataluña, Comunidade Valenciana, Baleares) ou por recibir unha forte inmigración estranxeira desde a década de 1990 (todas elas).

Pola contra, as comunidades autónomas con crecemento natural negativo son aquelas que teñen unha poboación máis envellecida, sobre todo Asturias, Galicia e Castela e León. Estas comunidades presentan unha estrutura demográfica fortemente envellecida, por sufrir unha intensa emigración en épocas pasadas (Galicia e as comunidades do interior peninsular); pola prolongada incidencia da crise industrial de 1975 (rexións de antiga tradición industrial da cornixa cantábrica), e por contar na actualidade con menor inmigración.

b) Movements migratorios (1990 á actualidade)

A dinámica da poboación non depende só da relación entre nacementos e defuncións (crecemento natural), senón tamén da mobilidade da poboación ou saldo migratorio. As causas das migracións son diversas e as súas consecuencias, complexas.

Os movementos migratorios españois adoitan clasificarse en migracións transoceánicas históricas, ata mediados do século XX, cuxo principal punto de destino foron diversos países de América Latina, e migracións modernas, desde finais da década de 1950, que presentaron unha dobre vertente: as migracións interiores campo-cidade e as migracións exteriores, cara aos países industriais de Europa Central e Occidental.

Dentro das migracións interiores debemos apuntar como se deu un cambio importante, pois pasouse dun dominio das migracións interprovinciais cara os espazos cun maior desenvolvemento dentro do Estado, ás actuais, nas que priman os movementos intraprovinciais vencellados á desconcentración residencial dende as áreas metropolitanas cara as súas periferias.

Tras a entrada de España na Unión e a superación da crise económica da primeira metade dos anos oitenta do século XX, o país comezou a converterse en destino dos fluxos migratorios internacionais. En 1985, España só contaba cuns 250.000 residentes estranxeiros, o que supoñía un 0,6% da poboación total. Na actualidade, esta cifra supera xa os 5,2 millóns, representando o 11,3% da súa poboación. O desenvolvemento económico desta época transformou España dun país tradicionalmente emigrante nun país receptor de inmigración. Esta inmigración pódese agrupar en catro grandes conxuntos:

- Persoas xubiladas procedentes de Europa Central e do Norte. Son xente que se asenta definitivamente en España, sobre todo na costa mediterránea, atraída por un clima suave e un medio agradable rodeado de bos servizos. Este tipo de poboación, que aumentou de forma notable a comezos do século XXI, non atopa ningunha dificultade para a súa instalación no noso país.

- Directivos de empresas multinacionais, traballadores de alto nivel profesional, xentes do mundo artístico e da cultura. Este grupo de poboación está formado por persoas que proceden na súa maioría da Unión Europea. Veñen a España por cuestións laborais ou porque atopan mellor calidade de vida. Neste colectivo inclúense altos cargos directivos, técnicos, deportistas, estudantes, etc.

- Refuxiados políticos. Son persoas que por motivos políticos tiveron que fuxir do seu país. Tamén se inclúe neste grupo os que abandonaron o seu lugar de orixe por conflitos armados, violencia xeneralizada ou por razóns de seguridade persoal.

- Inmigrantes procedentes de países pobres. Este é o grupo máis numeroso da inmigración que chega a España na actualidade. Está formado principalmente por homes, mulleres e nenos procedentes de diversos países de África, América Latina, Leste de Europa e Asia, que veñen na procura de traballo e dunhas condicións de vida máis dignas.

A Unión Europea e España levan a cabo un proceso de regulación para controlar a entrada destes inmigrantes, que atopan moitas dificultades e limitacións para obter o permiso de inmigración e de traballo. Estas persoas poden entrar non país como turistas ou a través das mafias ou redes clandestinas de transporte de inmigrantes. Viaxan en pateras ou caiucos, ou agochados en camiións co risco que iso implica para as súas vidas.

Aínda que, como vemos, os inmigrantes proveñen de moi distintos países, certas nacionalidades están máis representadas en función da proximidade xeográfica e dos lazos históricos e culturais. Así, a maior parte dos inmigrantes procede agora de América Latina, norte de África e Europa. Entre os primeiros destacan os ecuatorianos, colombianos, bolivianos e peruanos; entre os segundos predominan os marroquís; e entre os terceiros, os máis numerosos son agora os romaneses, seguidos de británicos, búlgaros, alemáns e italianos. Tamén existe un importante colectivo de chineses

Sen embargo, dende o 2010 a inmigración freouse como consecuencia da crise económica. A falta de emprego provocou que viñesen menos estranxeiros e que moitos inmigrantes regresasen aos seus países de orixe (retornos). Polo mesmo motivo, aumentou a emigración de españois (sobre todo, de persoas novas cualificadas) a outros países en busca de traballo. Como resultado, o saldo migratorio en España foi negativo en 2013 (-256.849 persoas) e responsable da perda de poboación no noso país. Malia a isto, parece intuírse un novo cambio de tendencia, pois os últimos datos dispoñibles (2017) marcan de novo un saldo migratorio positivo de algo máis de 50.000 persoas, aínda que entre os españois a emigración segue a dominar sobre os retornos (-13.000 persoas no primeiro semestre de 2017).

PREGUNTA 3. Análise de documento gráfico:

Atendendo á figura 1, conteste:

a) Enumere as provincias costeiras andaluzas (1 punto)

Huelva, Cádiz, Málaga, Granada, Almería.

b) Analice o tipo de documento da figura e indique dous criterios que permitan definir un espazo como urbano (1 punto)

A Figura 1 é unha fotografía panorámica do barrio de “As Tres Mil Vivendas” pertencente a un barrio da cidade de Sevilla.

Algúns criterios utilizados para definir o concepto de cidade son:

- Criterio cuantitativo ou estatístico baseado en cifras: En España o INE considera urbanos aos municipios con máis de 10.000 habitantes.
- Criterio morfolóxico: poboamento concentrado, con alta densidade de edificación e de poboación, así como o predominio da vivenda colectiva e en altura.
- Criterio funcional: predominio de actividades distintas das agrarias, é dicir, a industria e os servizos. Estilo de vida diferente ao rural.
- Criterio sociolóxico: maior diversidade social e relacións máis impersoais e anónimas entre os individuos.
- Criterio espacial: capacidade de exercer influencia sobre outros núcleos de poboación e de interrelacionarse con outras cidades.

c) Comente as principais características desta paisaxe urbana (estrutura, funcións, trama urbana, etc.) (1,5 puntos).

A imaxe recolle un barrio localizado na área suburbana compacta da cidade de Sevilla como os planificados durante o crecemento urbano a partir do desenvolvemento económico dos anos 60 en España para acoller o gran aumento da poboación froito do éxodo rural, e tamén da recolocación ou eliminación do chabolismo de décadas anteriores.

Tratábase de novos barrios de grandes bloques de vivendas levantados mediante a planificación (en bastantes casos por parte dos poderes públicos) na periferia da cidade, xeralmente sen unha gran calidade arquitectónica, aínda que si amosan, como pode observarse na imaxe, certa planificación racionalista para a creación de polígonos residenciais (homoxeneización de alturas e tipoloxía construtiva, especialmente nas construcións de primeiro plano).

Adoitan ser barrios con carencias na dotación de infraestruturas e de zonas comúns, rúas pouco amplas e con escaseza de espazos verdes.

d) Problemáticas socioeconómicas e ambientais presentes neste tipo de barrios (1,5 puntos).

Moitos destes barrios, como o da fotografía, non foron deseñados con suficientes criterios de integración social e espacial. Foron planificados para asentar ás clases traballadoras ou medias, pero pronto comezaron a sufrir o abandono por parte da administración, o que lles levou a sufrir procesos acelerados de degradación.

Alguns destes barrios de grandes cidades como Sevilla foron afectados pola problemática do paro e da desestruturación social que os levou a un claro proceso de degradación que os acabou convertendo en “guetos”.

Ademais dos citados problemas sociais (desemprego, marxinação, desarraigamento...), estes espazos tamén sofren os habituais problemas ambientais de espazos densamente ocupados como son a contaminación atmosférica, os altos niveis de ruído, a produción e eliminación de residuos, a falta de espazos verdes ou dotacións de servizos e equipamentos básicos.

PREGUNTA 4. Análise de documento gráfico:

Atendendo ás figuras 2 e 3, conteste:

a) Identifique e describa as figuras 2 e 3 (1 punto).

A figura 1 correspóndese cun mapa temático de España no que se representan as altitudes con respecto ao nivel do mar, con cores que as diferencian (ben se pode catalogar de mapa corocromático); nel introdúcese unha liña recta en dirección NNO-SSL que pode reflectir un corte topográfico nese sentido, atravesando as principais unidades do relevo peninsular occidental.

A figura 2 é un mapa corocromático que diferencia as principais áreas litolóxicas da España peninsular e Baleares.

b) Cite, na figura 2, cinco grandes unidades de relevo montañoso atravesados pola liña recta negra (1 punto).

Cordilleira Cantábrica, Montes de León, Sistema Central, Montes de Toledo, Serra Morena, Cadeas Subbéticas e Penibética (Sistemas Béticos).

c) Comente, na figura 3, o tipo de litoloxía máis occidental e analice as súas características e os tipos de modelado resultantes (1,5 puntos);.

En cor vermella, ao occidente peninsular, aparece representada a España silíceo. Está formada por rochas moi antigas (do Precámbrico e do Paleozoico), que formaron parte de antigos macizos arrasados. Localízase nas rexións nas que aflora o vello zócolo herciniano da Meseta e noutras áreas de macizos antigos. Ocupa boa parte do terzo oeste peninsular e forma manchas illadas no eixe central dos Pireneos, Penibéticas, algunhas serras do Sistema Ibérico e a Cordilleira Costeira Catalá.

Estas rochas -que tamén poden ser metamórficas como as lousas, xistos ou gneis-, preferentemente ígneas -como o granito-, dan lugar a relevos característicos graníticos, nos que se inclúen como formas de modelado: as cristas, os pedregais, as pedras cabaleiras, os tors, os domos, os barrocais ou os caos de bolas.

d) Indique, na figura 3, o tipo de litoloxía que corresponde á área de cor verde e describa as súas características e os tipos de modelado resultantes (1,5 puntos).

En verde aparecen representadas as áreas arxilosas da España peninsular e Baleares. Está formada por rochas brandas (arxilas, margas, xesos) que foron depositadas no Cuaternario. A área de

expansión esténdese polas depresións terciarias: as concas castelás, as depresións do Ebro e Guadalquivir e as chairas litorais mediterráneas.

Estas rochas forman relevos basicamente horizontais, por non sufrir pregamentos posteriores. A súa rápida erosión xera:

- Zonas de escasa vexetación: cárcavas que poden orixinar os badlands.

- Zonas onde a erosión dos ríos abriu vales que separan estruturas horizontais con alternancia de materiais e orixinan chairas suavemente onduladas: as campiñas.